

WETHOUDERSSOCIALISME 2012

ONDERZOEKSVERSLAG

Inhoud

Voorwoord	5
Wethouderssocialisme 2012	7
1. Politieke omgeving	9
1.1 Bezuinigingen dominant	9
1.2 Samenlevingsbeeld	10
1.3 Klassieke thema's	11
1.4 Decentralisatie en bestuurskracht	12
2. Het wethouderssocialisme in onze tijd	13
2.1 Idealen	14
2.2 De persoon van de wethouder	15
2.2.1 De wethouder als verbinder en bruggenbouwer	17
2.2.2 Bestuurder versus activist	18
3. Wethouder en partij	19
3.1 De PvdA-wethouder: eerste gezicht van de partij	19
3.2 Eigenheid en jezelf onderscheiden	20
3.3 Risico's	22
3.4 Eigen stijl van besturen	24
4. Opleiding en scholing	27
4.1 Inspiratiebronnen	28
4.2 Samenvatting en aanbevelingen	28
Bijlagen	
1. Methode van onderzoek	35
2. Profiel PvdA-wethouder	36

Colofon

© Centrum voor Lokaal Bestuur, 2012
Postbus 1310
1000 BH Amsterdam
Telefoon: 0900-9553
E-mail: clb@pvda.nl
www.lokaalbestuur.nl

Vormgeving: Bart Bakker
Interviews: Toon van Gent
Begeleiding interviewproject: Jacqueline Kalk
Eindredactie: Jacqueline Kalk/Leonie Wildeman
Foto's: Mary Fiers (geb. 1968), wethouder van Eindhoven (foto: Jos Lammers),
Jan Schaefer (1940-1994), wethouder van Amsterdam (foto: Stadsarchief
Amsterdam), Floor Wibaut (1859-1936), wethouder van Amsterdam (foto:
Hollandse Hoogte).

Voorwoord

De gemeente is voor de burger op tal van terreinen de 'eerste overheid' geworden. Vooral in het sociale domein zijn gemeenten nu volop aanzet. Onze wethouders zijn dagelijks in de weer om onder vaak lastige omstandigheden toch het verschil te maken. We bouwen hierbij voort op een rijke traditie van sociaaldemocratische wethouders als Wibaut, Schaefer en Drees, die van aanpakken wisten en veel hebben kunnen bereiken op het terrein van woningbouw, stadsvernieuwing en sociaal-culturele voorzieningen.

In de afgelopen jaren is in zekere zin sprake van een herleving van het wethouderssocialisme van weleer: een 'wethouderssocialisme nieuwe stijl' aangevoerd door een nieuw generatie PvdA-wethouders die geleid worden door een combinatie van pragmatisme en bevolgenheid.

De wat afstandelijke, managementachtige bestuursstijl van de jaren tachtig en negentig lijkt te zijn vervangen door een directe, betrokken stijl, sturend, open voor burgerparticipatie.

Voor het Centrum Lokaal Bestuur was deze nieuwe vorm van besturen, afgezet tegen een decor van steeds ingrijpender maatschappelijke ontwikkelingen, aanleiding voor nader onderzoek.

Is er daadwerkelijk sprake van een andere vorm van besturen van PvdA wethouders? Wat zijn de dilemma's waar onze wethouders tegen aanlopen en wat is nu kenmerkend voor een PvdA wethouder? zijn vragen die in het onderzoek aan de orde komen. Het onderzoek bevat tal van aanbevelingen waarmee we aan de slag kunnen bij o.a. scouting, selectie en opleiding van onze wethouders.

Ik wil het Centrum voor Lokaal Bestuur van harte bedanken voor het vele werk dat het heeft verricht en natuurlijk ook een woord van dank aan al die enthousiaste wethouders die een bijdrage hebben geleverd aan het onderzoek.

Bert Otten
vice-voorzitter PvdA
februari 2012

Wethouderssocialisme 2012

Wat drijft en bindt PvdA-wethouders? Waarin onderscheiden we ons van wethouders van andere partijen? Is er sprake van een revitalisering van het wethouderssocialisme binnen de PvdA à la het wethouderssocialisme van Wibaut en De Miranda? Is het nodig om te komen tot een nieuwe invulling van het begrip wethouderssocialisme en de betekenis daarvan in deze tijd?

Met deze vragen in het achterhoofd heeft het Centrum voor Lokaal Bestuur in 2011 gesprekken gevoerd met een grote groep PvdA-wethouders. Aansluitend op de uitkomsten en aanbevelingen zoals gegeven in het rapport van Vreeman 'De scherven opgeveegd,'¹ de brief van de commissie Dijkma² en de aanzet zoals verwoord in het WBS jaarrapport 2009³ zal het begrip wethouderssocialisme 2011 en de betekenis daarvan in deze tijd worden verkend.

“Politici dienen de mensen. We zijn het aan hen en aan onze eigen idealen verplicht om werk te maken van onze uitgangspunten. Niet alleen om te luisteren of te doen wat je gevraagd wordt, maar door mensen te overtuigen, hen te helpen en ons verhaal te vertellen. Dat vraagt om een nieuwe, radicale bestuursstijl die teruggrijpt op het wethouderssocialisme van weleer. We moeten tegenwicht bieden aan de zuigkracht van de bestuurscultuur en terug naar de verzenkende ambitie om de wereld te verbeteren, iedere dag opnieuw.”⁴

Het idee hierbij is dat juist in deze tijd waarin sprake is van verdergaande individualisering, verrechtsing van rijksbeleid, verdergaande decentralisatie van (rijks)taken naar de lokale overheid met daarbij forse

1. Commissie Vreeman (2007). De scherven opgeveegd: een bericht aan onze partijgenoten. Partij van de Arbeid.
2. Dijkma, S. (2009). Brief van de commissie Dijkma
3. Otten, B. (2009) Wethouderssocialisme nieuwe stijl: van plannen naar verbinden. Lokale politiek als laboratorium, WBS jaarboek 2009 (p. 133 – 153) Hooiberg: Meppel.
4. Dijkma, S. (2009). Brief van de commissie Dijkma

kortingen, het lokaal steeds belangrijker wordt om het verschil te maken als PvdA-wethouders. Lokaal moeten we zichtbaar en herkenbaar zijn als sociaaldemocraten.

In hoeverre is dit realistisch? Het wethouder-zijn lijkt een vluchtig bestaan te worden, immers één op de drie wethouders haalt de eindstreep van de periode niet. Daarnaast functioneren wethouders, als gevolg van de versnippering in de lokale politiek, steeds vaker in colleges waarin de PvdA niet meer de dominante positie heeft die ze heeft gehad, maar een partner is die ook vervangen kan worden.

Onze wethouders van weleer werkten aan verheffing. Op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en cultuur zetten socialistische wethouders zich in voor de emancipatie en lotsverbetering van de burgers in hun gemeenten. De gemeenten waren in een bepaald opzicht een 'proeftuin' voor de verzorgingsstaat zoals die na 1945 gestalte kreeg.⁵ Is dat vergelijkbaar met de opdracht waar onze huidige wethouders voor staan? Met de decentralisatie van taken in het sociale domein worden zij immers verantwoordelijk voor de vormgeving van de lokale verzorgingsstaat. In hoeverre onderscheiden we ons daarin? Wethouders komen in een lastige spagaat als er een regering is die rechtse beleidsmaatregelen treft, budgetten en lokale beleidsvrijheid beperkt en voor de lokale overheid alleen een rol ziet als uitvoeringsorganisatie. Hoe laat je juist in deze omstandigheden je PvdA-gezicht zien?

Voor onze wethouders dienen zich opnieuw grote vragen aan, nu op het gebied van werk en inkomen, integratie, onderwijs, zorg, cultuur en veiligheid. Opgaven die om een visie vragen, waar een nieuwe balans nodig is tussen private en publieke bemoeienis en zeggenschap. Vraagstukken die ook gebaat zijn bij de herleving van politiek als ambacht.

De wethouder heeft rekening te houden met het toenemende belang van het persoonlijke element in de politiek. Personen doen ertoe. Wie je bent, hoe je communiceert, hoe je je opstelt wordt steeds belangrijker voor de politicus. Nieuwe media kunnen je imago maken maar ook schaden. Het persoonlijke element vraagt dan ook veel meer bezinning dan we tot nu toe hebben gedaan.

5. Becker, F. & Hurenkamp, M. (2009). Lokale politiek als laboratorium. In de voetsporen van Wibaut en Drees. Hooiberg: Meppel.

1. Politieke omgeving

Het lokale politieke klimaat is de laatste decennia aan grote veranderingen onderhevig geweest. Politieke versnippering en de opkomst van lokale en one-issuepartijen hebben ervoor gezorgd dat verhoudingen veranderd zijn en er geen vanzelfsprekendheden meer zijn ten aanzien van coalities. De lokale coalities zijn ten opzichte van eerdere periodes breder samengesteld (deels ten gevolge van de versnippering en deels vanuit de keuze om de bezuinigingen tegemoet te kunnen treden met een zo groot mogelijk draagvlak). Onze partij heeft in 2010 een grote verkiezingsnederlaag geleden waardoor we veel wethouders hebben verloren. Waar we nog in de coalitie deelnemen is dat steeds vaker met één wethouder in plaats van meerdere.

De PvdA maakt in deze periode geen deel uit van de regering. De keuzes die het kabinet Rutte maakt zijn niet onze keuzes. Onze wethouders worden wél geconfronteerd met de gevolgen van deze keuzes. De bezuinigingen van dit kabinet vallen samen met de decentralisatie van taken en verantwoordelijkheden binnen het sociale domein. Deze decentralisatie van taken naar de lokale overheid wordt door onze partij en onze wethouders als gewenst ervaren. Echter, bij taken die worden gedecentraliseerd hoort ook beleidsvrijheid en voldoende budget en dat is nu niet het geval. *“De gemeente voert de regie, maar krijgt niet de budgetten, directe sturingsmechanismen zijn er niet.”*

De gevolgen van de bezuinigingen en de rücksichtloze keuzes die daarachter schuil gaan, worden door elke wethouder aangegeven als hét belangrijkste thema waar zij in deze periode mee te maken hebben en waarin zij zich als wethouder moeten profileren. *“De bezuinigingen zijn zo fors dat wij, als we niet oppassen, als PvdA hier het sociale profiel onvoldoende zichtbaar kunnen maken. We moeten oppassen dat we ons sociale profiel niet kwijtraken.”*

1.1 Bezuinigingen dominant

Bezuinigingen bepalen de politieke realiteit. Iedereen heeft in de gesprekken zijn of haar zorgen over de bezuinigingen verwoord, de Wajong, het onderwijs, de jeugdzorg, de WSW, de WBB, de scherpe keuzes die gemaakt moeten worden in elke gemeente. Iedereen heeft grote zorgen: *“De bezuinigingen stapelen allemaal bij één en dezelfde doelgroep.”* Deze doelgroep heeft het al extra moeilijk: *“Onder druk van de rijksbezuinigingen wordt de doelgroep (mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt) de dupe. Die verplaatsen we van de WSW naar de*

dagbesteding en nu gaan we op de dagbesteding ook nog bezuinigen.” De zorgen beperken zich echter niet alleen tot de doelgroepen waar specifieke maatregelen op zijn gericht: “Ik heb het idee dat echt bijna alles aan het kantelen is, het is bijna niet bij te houden wat er allemaal verandert”. Daarnaast worden eerdere investeringen vaker teruggedraaid. “Je merkt nu, doordat er een hele andere politieke wind waait in Den Haag, dat al die extra investeringen in wijken en mensen steeds verder worden teruggedraaid. En dat maakt het voor jou als PvdA-wethouder toch een stuk moeilijker om te blijven opkomen voor de mensen waar je voor inzet.”

Door de grote decentralisaties binnen het sociale domein is de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van een groot deel van de voorzieningen van de verzorgingsstaat op lokaal niveau komen te liggen. Wethouders zien het herontwerp van het sociale stelsel als de grote opgave voor het wethouderssocialisme. Een opgave die onmogelijk lijkt: *“In de huidige vorm van de sociale zekerheid waar dit kabinet mee bezig is, gaat het lokaal gewoon een drama worden. Hoe goed ik mijn best ook doe als PvdA-wethouder, ik ga veel geld tekort komen voor de WSW, de Wajong en om mensen in de bijstand weer aan het werk te krijgen. Ik kan allemaal mooie idealen hebben, maar het is een vrij dramatisch verhaal hoor.”*

1.2 Samenlevingsbeeld

De lokale overheid wordt steeds meer de hoeder van de verzorgingsstaat. Door verdergaande decentralisatie van taken in het sociale domein komt de vraag steeds nadrukkelijker aan de orde wat voor samenleving wij willen zijn. Onze wethouders komen op voor de onderkant van de samenleving. Daar zijn wij van, dat is wat ons bindt en verbindt. Deze betrokkenheid bij de zwakkeren wil niet zeggen dat we andere groepen uit het oog verliezen of daar lokaal geen inspanningen voor doen. Deze betrokkenheid bij de kwetsbare doelgroepen is wel óns kenmerk, het kenmerk waar we trots op moeten zijn.

De samenleving wordt steeds ingewikkelder. Ondanks de wens om regeldruk te verminderen zijn regelingen op diverse beleidsvelden alleen maar toegenomen. Meerdere wethouders wijzen hierop: *“De enorme ingewikkeldheid van de samenleving en de enorme ingewikkeldheid als ik kijk naar mijn portefeuille van zorg, welzijn en sociale zaken, dat is verschrikkelijk georganiseerd waardoor mensen ook vaak het gevoel hebben ... we weten niet meer waar het over gaat.”* Of iets anders geformuleerd: *“We zitten in beton gegoten met regels.”*

En welke rol van de overheid hoort daarbij? *“Als mensen zelf meer verantwoordelijkheid willen nemen, dan moet je die als overheid ook kunnen geven”.* De ‘zelfredzame samenleving’ wordt als thema genoemd waar we wat mee zouden moeten, net als de begrippen ‘burgerschap’ en ‘mensen in hun eigen kracht neerzetten’. *“Wij als PvdA’ers hebben iets meer vertrouwen in de overheid en wij durven ook iets meer bij de overheid te halen en neer te leggen dan andere partijen.”* De term ‘mensen in hun eigen kracht neerzetten’ wordt niet door iedere wethouder gewaardeerd. Een aantal geeft aan de kriebels van dit begrip te krijgen maar heeft geen alternatief voorhanden.

Ook het versterken van de lokale democratie wordt als belangrijk onderwerp aangegeven. *“Als je kijkt naar het politieke proces zie je dat heel veel mensen het geloof in de politiek en het geloof in de maakbaarheid van de samenleving een beetje kwijt zijn geraakt.”*

Onze PvdA-wethouders werken aan een samenleving waarin plaats is voor iedereen, waarin sociaal zwakkeren niet worden losgelaten en collectiviteit zwaarder weegt dan individuele belangen. De burger mag vertrouwen op een overheid die niet alleen uitgaat van de zelfredzaamheid van haar burgers maar ook nog een beetje zorgt voor de mensen die dat nodig hebben.

1.3 Klassieke thema’s

Aan het wethouderssocialisme kleef een beetje het romantische beeld van stoere mannen die tegen de stroom in voor hun idealen streden: voor iedereen een woning, eten en onderwijs. Met idealen die tastbaar zijn, die binden. Zoals later het motto eerlijk delen van kennis, macht en inkomen voor velen een belangrijke inspiratiebron is geweest. Wonen en werken zijn nog steeds actueel en voor onze wethouders belangrijke thema’s: *“Hoe zorg je voor sociale hygiëne en goede huisvesting? Er zijn nog steeds misstanden, mensen zijn nog steeds dakloos. Er zijn mensen die misbruik maken van voorzieningen, of eenzaam zijn, vroegtijdig school verlaten, mishandeld worden. Als wethouder moet je je elke keer weer willen verdiepen in de humane kant.”* Emancipatie en verheffing zijn nog steeds belangrijke idealen van onze wethouders. *“Je met hart en hoofd inzetten om de positie van mensen te verbeteren, er voor zorgen dat de omgeving kansrijk is voor mensen om vooruit te komen en dat je een einde maakt aan alles wat dat bedreigt en dat je bevordert wat daaraan de ruimte biedt.”*

De klassieke strijd tussen de klassen is niet meer overheersend, maar er moet wel gedacht worden aan armoede in de zin van vereenzamen, losraken van de gemeenschap, geïsoleerd raken en niet meer meedoen.

Breed gedeelde zorgen zijn er over de kwaliteit van het onderwijs, en de mogelijkheid om daar invloed op uit te kunnen oefenen. *“Mogelijkheden om het wethouderssocialisme vorm te geven, ontbreken mij natuurlijk bij het onderwijs ten enenmale. Geef ons ook de tools om invloed te hebben. Je kunt normatief wel iets vinden, maar vervolgens ben je voor een relatief beperkt deel zelf aan zet.”* Andere wethouders zijn optimistischer: *“Je wilt en moet heel nadrukkelijk eigen keuzes maken en soms een beetje burgerlijk ongehoorzaam zijn, wij hebben het VMBO gerevitaliseerd terwijl we er formeel geen zeggenschap over hebben.”*

1.4 Decentralisatie en bestuurskracht

Nooit eerder zijn zoveel taken gedecentraliseerd naar de lokale overheid. Daardoor lijkt het eenvoudig om lokaal het verschil te maken als PvdA-wethouder. Hoe verschillend kan dit echter worden ervaren. Onderwijs is illustratief voor het verschil tussen die wethouders die zeggen ‘ik ga er niet over dus kan ik weinig doen ...’ en de groep die zegt ‘ook al gaan we er formeel niet over, toch is het onze verantwoordelijkheid als sociaaldemocraat om te agenderen en te werken aan goed onderwijs voor alle kinderen.’

De decentralisatie van veel taken naar de gemeente brengt naast meer verantwoordelijkheid ook meer risico's voor de gemeente met zich mee. *“Ik vind decentralisatie een crime, maar decentralisatie zonder voldoende middelen om daar daadwerkelijk handen en voeten aan te geven vind ik verwerpelijk. Beleidsvrijheid en handelingsvrijheid horen daar dan ook bij, je moet het beleid kunnen aanpassen aan de lokale en regionale situatie.”*

Er is gewezen op de verschillen in grootte van de gemeenten en de relatie met het kunnen opvangen van bezuinigingen, de posities van centrumgemeenten en regiogemeenten, de verschillende indelingen van de regio's die er voor diverse probleemvelden en gebieden zijn. De regioverbanden op economisch gebied en de regio's in het sociale domein komen niet altijd met elkaar overeen. Daarnaast zijn er zorgen over de bestuurskracht van gemeenten en het zodanig kunnen organiseren dat gemeenten bestuurlijk en ambtelijk de decentralisaties die gaan komen ook kunnen managen. Waar het gaat om het sociale domein willen wethouders terug naar de menselijke maat, maar tegelijkertijd zien ze,

bijvoorbeeld in relatie tot economische ontwikkeling, dat het schaalniveau van de stad of regio nog onvoldoende kan zijn.

De vraag die door meerdere wethouders werd gesteld is hoe steden ondanks de ernstige bezuinigingen sociaal welvarend kunnen blijven en hoe grote ongelijkheid tussen burgers, maar ook tussen gemeenten, kan worden voorkomen. Zo stelt een wethouder dat de hoogte van de uitkeringen niet bepaald moet worden door de rijkdom van de gemeente. Wethouders geven aan: *“Het onder druk staan van de sociale zekerheid, rechten van huurders die worden aangetast, zorgen rondom de arbeidsmarkt... Ja, de zwakkeren worden met dit kabinet vooral aangepakt en je zult moeten kijken hoe je daar als gemeente een antwoord op kunt en wilt geven. En dat is een uitdaging!”*

2. Het wethouderssocialisme in onze tijd

Door Otten, Becker en Hurenkamp⁶ worden wethouders die het ‘wethouderssocialisme nieuwe stijl’ hanteren omschreven als wethouders die idealisme en pragmatisme met elkaar combineren en hierbij de nadruk leggen op verbinden. Het wethouderssocialisme nieuwe stijl combineert het wethouder-zijn met de inhoudelijke boodschap van de sociaaldemocratie. Daarnaast is persoonlijke stijl een belangrijke factor die in zowel het oude als het nieuwe wethouderssocialisme van belang is. Bij de term ‘wethouderssocialisme’ heeft iedere geïnterviewde wethouder zijn illustere voorgangers op het netvlies. De Miranda en Wibaut die zich taken toe-eigenden, echte problemen oplosten en ondanks tegenwind en verzet opkwamen voor de sociaal zwakkeren.

De geïnterviewde wethouders geven aan dat ze het wethouderssocialisme zien als een persoonlijke drijfveer en overtuiging.

“De PvdA-wethouder werkt heel duidelijk vanuit een bepaalde bestuurdersvisie en met een duidelijke mens en maatschappij-visie die uiteraard stoelt op de idealen van de partij, maar vanuit een haast fanatieke gedrevenheid. De wethouder is bereid om dag en nacht te vechten om die idealen waar te maken en beschikt over de vaardigheden om dit fanatieke idealisme om te zetten in concrete uitvoering in de samenleving zodat er ook echt iets gebeurt in de samenleving.”

6. Becker, F. & Hurenkamp, M. (2009). Lokale politiek als laboratorium. In de voetsporen van Wibaut en Drees. Hooiberg: Meppel.

Het wethouderssocialisme is nog steeds relevant. Het uiteenlopen van rijk en arm, van hoog en laag opgeleid, van mensen die wel en die niet mee kunnen komen in de samenleving is daar illustratief voor. *“Wethouderssocialisme in 2012 is in de eerste plaats dat de problemen anders zijn. Problemen zijn minder schraal, minder acuut en kleiner waardoor het risico groter is dat ze onvoldoende worden onderkend.” “De kloof tussen mensen die wel mee kunnen komen in de samenleving en de mensen die niet mee kunnen komen wordt steeds groter.”*

De verheffingsgedachte blijft ook in 2012 actueel. *“Het is echt nog steeds noodzakelijk om te laten zien waarvoor we het doen. Het is echt nog steeds nodig om aan positieverbetering van mensen en aan onze oorspronkelijke idealen te werken.”*

Daarnaast willen wij bij uitstek de partij zijn die opkomt voor de belangen van nieuwe groepen in de Nederlandse samenleving. *“De belangen van de Moelanders (arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europese landen) die hier zijn tellen ook mee. Je bent er niet alleen voor de bewoners die er al zitten.”* Wethouders voelen zich in deze opgave niet altijd gesteund. Ook niet in de eigen partij: *“Soms moet je ook tegen het tij in durven zeggen dat wij ergens voor staan in plaats van mee te bewegen op een sentiment dat er is. Wij kunnen er als sociaaldemocraat iets van vinden dat deze groep hier nu half uitgebuit in dit land leeft.”*

Sociaal onrecht is een belangrijke drive voor onze wethouders: *“Ik pik het niet als het niet goed gaat. Wij zetten geen uitgeprocedeerde asielzoekers op straat. Dat doen we niet, klaar! Ook met de opvang van de bezuinigingen moet je fel van leer trekken en laten zien dat het niet jouw keuzes zijn, dat moet je altijd doen. Laat mensen maar merken dat het niet onze keuzes zijn. En soms moet je heel eigenwijs iets niet doen om het sociale beleid overeind te houden. Wij voeren een armoedebeleid van 125% en dan ga ik op zoek naar slinkse wegen om dat te blijven doen.”*

2.1 Idealen

Onze wethouders geven allemaal aan gedreven te worden door sociale motieven en het opkomen voor de onderkant van de samenleving. Een enkeling noemt de wens tot een zichtbare strijd tegen onrecht. Het wethouderssocialisme gaat ook over de heruitvinding van de PvdA *“uit de tijden dat de PvdA een sterk verhaal had met sterke wethouders, durfde te confronteren en er ook op afging: de herontdekking van je eigen roots”*. Tegelijkertijd zijn de wethouders zich ervan bewust dat het niet hetzelfde is als in de tijd van Wibaut: *“Keihard zaken erdoor drukken, dat past*

niet in onze tijd. Je moet niet regentesk willen zijn, maar als wethouder ben je wel ingehuurd om soms lastige beslissingen te nemen en dan kun je niet meepraten met de goegemeente.”

Net als bij hun voorgangers is het voor onze wethouders belangrijk om te zoeken naar de mogelijkheden, wat kan er wel? Veel wethouders vinden dat de lokale politiek dé plaats is waar het gebeurt. *“Wethouderssocialisme betekent dat het socialisme en de idealen van het socialisme bij uitstek door wethouders gerealiseerd kunnen worden, omdat het daar gebeurt. Iedereen kijkt wel naar onze landelijke politici, maar WIJ doen het eigenlijk. Het wethouderssocialisme is geen betonsocialisme, het zit niet in de grote bouwprojecten maar wel in het bouwen van en aan de samenleving.”*

Onze wethouders zijn gedreven mensen die werken vanuit ambitie, solidariteit met de sociaal zwakkeren, gelijke kansen en het niet uitsluiten van groepen mensen. *“Daadwerkelijk onrecht bestrijden en veranderen... Hierbij moet je eerder een te grote ambitie aan de dag leggen dan een te kleine.” “Bewoners verwachten een duidelijk moreel kompas dat herkenbaar is en strijdlustig, maar waarbij je wel eerlijk bent over wat er wel en niet gelukt is.”*

PvdA-wethouders hebben vaak portefeuilles op het sociale domein. De Wmo, Sociale Zaken, Jeugd, Onderwijs. Van oudsher zijn dit ook de beleidsvelden waarop wij ons hebben onderscheiden, waarop we ook nu ons PvdA-geluid willen laten horen. Een aantal wethouders merkt op dat we daarmee een aantal andere mogelijkheden en kansen laten liggen. De sportportefeuille wordt dan vaak als voorbeeld genoemd: *“Via sport kun je veel meer van onze idealen bereiken, als het gaat om integratie, het bieden van kansen voor de ontwikkeling van kinderen, gezondheid en sociale stijging. Juist via sport kun je aan verheffing werken.”*

2.2 De persoon van de wethouder

In de politiek wordt de persoon steeds belangrijker. Het gaat er niet alleen om wat er wordt gedaan maar vooral wie het doet en hoe het wordt gedaan. Hoe moet de persoonlijkheid van de wethouder eruit zien? Over welke eigenschappen moet een wethouder van de PvdA kunnen beschikken? Er is geen blauwdruk waaraan de PvdA-wethouder zich kan spiegelen. Veel is afhankelijk van wie hij of zij is en over welke vaardigheden hij of zij beschikt.

Er wordt nogal wat verwacht van wethouders. Naar hun eigen woorden moet je als wethouder open zijn en benaderbaar, je moet kunnen en

durven communiceren, 'men' moet je sympathiek vinden en vertrouwen hebben dat je het goed doet en je moet je kunnen inleven in anderen. De wethouder moet heel veel verschillende rollen kunnen vervullen in verschillende situaties. Als wethouder sta je altijd in de arena. Dus je bent heel zichtbaar, heel benaderbaar. *“De wethouder zit middenin de samenleving en vecht als een soort terriër. Ja, hij is een soort terriër, die zich ergens in vastbijt en het dan niet meer loslaat voor het geregeld is. Je wilt iets bereiken in het kader van emancipatie en daar heb je creativiteit, doorzettingsmacht en een niet aflatende energie voor nodig. Daar staat voor mij het wethouderssocialisme voor.”*

De wethouder moet laagdrempelig zijn, een bestuurder zijn voor de mensen. De wethouder moet tussen de mensen staan en geworteld zijn in de stad. Er wordt veel gesproken over zichtbaar zijn, met een rode das, op de fiets door je gemeente: *“De beste wethouder is de wethouder die ook op zijn fiets de stad voelt”* en aanwezig zijn bij belangrijke gebeurtenissen. Een enkeling gaat nog een stap verder en heeft het over aantrekbaarheid. Daarnaast worden spreekuren en social media genoemd als mogelijkheden. Voor anderen zijn ze voorwaarde om bereikbaar te zijn voor mensen uit de gemeente. *“Internet is ook je lifeline met de mensen in de stad, Facebook en Twitter zijn een enorme stimulans en leveren heel snel reacties op. Je hebt eigenlijk 24 uur per dag spreekuur.”*

De PvdA-wethouder staat niet stil, leert van onderop, moet weten wat er leeft in de stad en is een bondgenoot van de mensen die er wonen. *“We moeten ons weer mengen tussen het volk terwijl we toch vooral als carrièremakers worden gezien.”* Veel van de geïnterviewde wethouders vinden het belangrijk dat de PvdA-wethouder zijn regentenimago loslaat en niet de rol moet spelen van de bestuurlijke manager. *“Je moet deel blijven uitmaken van de samenleving, betrokken zijn, bevlogen en heel erg toegankelijk. Wij zijn er voor de mensen. Er kleeft aan ons echter nog steeds het imago van regentesk en juist omdat dat beeld zo aan ons kleeft moeten we meer de straat op, de wijken in, naar mensen toe, open zijn, transparant zijn, niet regentesk opereren. Je moet jezelf de vraag stellen: wat betekent het voor mijn buurvrouw en blijven uitleggen waarom je iets vindt of ergens voor staat.”*

De wethouders moeten contacten kunnen leggen en verbindingen kunnen maken, een probleem oplossend vermogen hebben, nieuwsgierig zijn, beschikken over een brede blik, allianties kunnen aangaan, kunnen netwerken, zich kwetsbaar durven opstellen, bescheiden blijven en dat allemaal als amateur. De wethouder heeft een belangrijke taak in het normaliseren van de politiek, in de verbinding tussen politiek en burger.

Als PvdA-wethouder is het belangrijk om op te komen voor die doelgroepen die niet uit zichzelf mee kunnen komen. *“We moeten de problemen anders benaderen, vormen vinden die mensen in staat stellen hun eigen problemen op te lossen. En als overheid achter de voordeur durven in te grijpen.”* PvdA-wethouders zijn bruggenbouwers, maar halen de brug ook op als het nodig is. Het zijn terriërs die zich vastbijten in de stad of gemeente, in de mensen die daar wonen en in moeilijke dossiers. Ze schuiven deze zaken niet ter zijde vanuit de gedachte 'daar gaan wij niet over'. *“Voor mij is dit geen baan. Ik ben wethouder geworden voor een partij, voor de idealen van de partij, ik wil iets doen voor de stad.”*

2.2.1 De wethouder als verbinder en bruggenbouwer

Zoals hierboven wordt aangegeven is het een belangrijke functie van de wethouder om mensen te verbinden in de meest brede zin van het woord en op allerlei niveaus. *“Je moet zorgen dat je de boel ouderwets bij elkaar houdt”*. Maar ook specifiek wordt de verbindende rol van de wethouder vaak genoemd: *“Het is ook aan de wethouder om te zorgen dat de verbinding tussen bedrijfsleven en onderwijs goed is en dat mensen voor die dingen opgeleid worden waar behoefte aan is.”*

PvdA-wethouders vinden zichzelf bij uitstek bruggenbouwers. Ze functioneren als bruggenbouwer tussen verschillende groepen in de samenleving, tussen verschillende belangen in de samenleving en tussen politiek en samenleving. *“De verbinding maken tussen kansarmen en kansrijken. Als je Nederland op een hoger plan wilt brengen waar het gaat om kennis, werk, economie, verduurzaming en meer welvaart, moet je allerlei collectieve voorzieningen overeind houden om te kunnen verbinden.”*

De verbindende rol van de wethouder beperkt zich niet tot het lokale niveau. *“Wat je wegtrekt uit kwetsbare regio's of de kwetsbare steden, gaat naar de kansrijke steden en daarmee neemt het verschil tussen kansrijk en kansarm alleen maar toe. Dat willen we niet. Het is ook een vorm van onderlinge solidariteit, tussen stadsbestuurders en lokale PvdA'ers, maar deze solidariteit ervaar ik momenteel onvoldoende.”*

De rol van bruggenbouwer leent zich niet voor een rol op de achtergrond: *“Je moet ideeënleverancier zijn voor de ambtenaren, zorgen dat er ambtenaren zijn die op basis van jouw visie met goede ideeën komen. Daarin moet je bruggenbouwer zijn.”*

Wethouders geven aan dat het helpt om bruggen te kunnen bouwen, verbindingen te kunnen leggen maar ook richting te geven en tegen de stroom in te durven gaan. Durven confronteren en agenderen en niet altijd je boodschap en je verhaal blind uitvoeren. *“Als wethouder moet*

je bruggen bouwen, maar moet soms ook laten zien dat je de brug niet over wilt en soms moet je ook durven knokken tegen partijgenoten.”

2.2.2 Bestuurder versus activist

“Ik weet niet of het de beste stijl voor ons is, die van bruggenbouwer, je kunt zeggen dat we het teveel doen, dat we best wat activistischer mogen zijn. Wij zouden als sociaaldemocraten ons veel politieker op moeten stellen, we zijn wel heel erg een bestuurderspartij geworden. Ik zou het wel leuk vinden als er af en toe wat meer ontregelende wethouders zijn, met eigen frisheid en rebelseid”.

Met dit citaat wordt een dilemma aangegeven dat meerdere wethouders hebben verwoord.

“Op dit moment is het een grote handicap dat we worden weggezet als regentenpartij.”

Van de PvdA wordt vaak gezegd dat we een ‘echte’ bestuurderspartij zijn. Hiermee wordt dan vaak een bepaalde stijl van besturen aangegeven; een partij met wethouders die verantwoordelijkheid willen en kunnen dragen, ook in moeilijke tijden, die keuzes durven te maken en daarvoor staan. Maar de term bestuurderspartij heeft ook een negatieve betekenis in de zin van ‘kleven aan het pluche’, geen plaats willen maken voor jongeren, het wethouderschap zien als baan in plaats van politiek ambacht en het besturen om het besturen. *“Je kweekt alleen maar teleurstelling en frustratie als je politici steeds meer als een aparte kaste gaat beschouwen, als politici zichzelf ook zo framen en je het wethouderschap ook steeds meer organiseert als een soort managementlaag.”*

Het activisme roept veel meer een beeld op van de wethouder op de baricaden, die met grote groepen bewoners in gesprek is, buiten op straat. Maar ook de wethouder die zich niet laat belemmeren. Of hij ergens nu wel of niet over gaat. De wethouder die denkt in oplossingen in plaats van in structuren. De wethouder als bestuurder plaatsen we in het stadhuis, de activistische wethouder zien we meer tussen de mensen. Beide typen hebben aanhangers en tegenstanders: *“Als je eenmaal wethouder bent is het moeilijk om nog activist te zijn,”* zegt één van de wethouders. Hij geeft daarmee een volgorde aan. *“Je bent onderdeel van het college, maar wel in de eerste plaats PvdA'er en pas daarna bestuurder.”* Niet iedereen deelt deze opvatting: *“Wethouders zijn bruggenbouwers, activisten die hebben we in de raad nodig, dus niet bestuurlijk.”*

3. Wethouder en partij

Wethouder ben je op voordracht van de fractie, van de partij in de specifieke context van die lokale samenleving. Vaak word je in vier jaren ook de PvdA'er met de grootste naambekendheid en daarmee het gezicht van de vereniging. In hoeverre ben je als wethouder mede verantwoordelijk voor het functioneren van de vereniging? Een aantal wethouders stelt zich deze vraag. Wil je als wethouder direct betrokken zijn bij de vereniging, ben je bijvoorbeeld een dagdeel per week beschikbaar om samen met de afdeling te canvassen, ben je betrokken bij het scouten, sta je op de markt?

3.1. De PvdA-wethouder: eerste gezicht van de partij

De wethouder is vaak dé vertegenwoordiger van de PvdA op lokaal niveau, hét lokale boegbeeld in de ogen van de burger. Wethouders zien de mate waarin je je partijpolitiek kunt en wilt profileren verschillend. Een aantal wethouders vindt zichzelf vooral ‘wethouder van de gemeente’ en ervaren hun rol als het ware ‘boven de partijen’. Partijpolitieke profilering is volgens hen van ondergeschikt belang, *“In eerste instantie ben ik gemeentebestuurder, in tweede instantie speelt mijn politieke achtergrond.”* Andere wethouders vinden partijpolitieke profilering juist van het grootste belang. De herkenbaarheid van de wethouder als partijpoliticus hoort er volgens hen te zijn en moet worden benut. *“De wethouder heeft in het lokale bestuur een duidelijk profiel omdat hij bekender is dan de raadsleden, meer in het zicht en in het beeld is en vaker geciteerd wordt. Het zou naïef van de partij zijn om het profiel van de wethouder niet te benutten.”*

In 2002 is het dualisme ingevoerd. Hoewel de meeste raadsleden en wethouders zelf geen ervaring meer hebben in het monistische stelsel wordt de invoering van het dualisme vaak benoemd als kenmerk van een belangrijke verandering die nog steeds niet volledig is uitgekristalliseerd. Het dualisme is van invloed geweest op de partijpolitieke profilering van wethouders. Het is nu mogelijk wethouders van buiten te benoemen; wethouders die niet op de lijst voor de gemeenteraadsverkiezingen hebben gestaan. Hiermee is de mogelijke scheidslijn tussen bestuurder en volksvertegenwoordiger scherper en kun je bestuurder worden zonder volksvertegenwoordiger te willen zijn (geweest).

De verhouding van de wethouder en de fractie werd ook anders onder de invloed van het dualisme. Wethouders zijn niet meer altijd vanzelfsprekend aanwezig bij fractievergaderingen. Sommige wethouders vinden dit een belangrijk nadeel en hebben het gevoel dat ze los komen te staan van

de partij. *“Soms vraag ik me af wie de oppositie is, mijn eigen fractie is vaak mijn grootste tegenstander in de raad. Het bijwonen van de fractievergaderingen wordt niet meer gewaardeerd.”* Anderen zien dit anders: *“Het is de taak van de wethouder de fractie een beetje scherp te houden en andersom moet de fractie de wethouder scherp houden.”* *“Wethouders moeten een actieve rol spelen in het politieke debat in de fractie, minimaal meedenken over de koersvorming lokaal, thema's bepalen en oplossingen uitzetten. Niet los raken van de fractie en wachten tot de ambtenaar je aanraakt... Dat is niet goed.”*

3.2 Eigenheid en jezelf onderscheiden

Heel veel van wat er gezegd is over de persoon van de wethouder en de verwachtingen omtrent de persoon van de wethouder kan ook van toepassing zijn op wethouders van andere partijen. Waarom en hoe wij onderscheidend zijn ten opzichte van wethouders van andere partijen kan dan ook niet iedereen goed aangeven: *“Het is iets dat je zó van binnenuit voelt en weet en doorleeft dat is gewoon haast niet uit te leggen.”* Een enkeling geeft aan dat het onderscheidende van de PvdA-wethouder zich beperkt tot de ideologische voeding.

De ontwikkeling uit de jaren '90 om de ideologische veren af te schudden heeft het voor wethouders niet gemakkelijker gemaakt om herkenbaar te zijn als PvdA-wethouder. De roep om verder te gaan met de gedachte van een veranderbare samenleving, een samenleving waarin sturing en verandering mogelijk is, komt veelvuldig naar voren. *“Revival van de maakbaarheid. Ten opzichte van het einde van de vorige eeuw hebben we weer meer opvattingen over opvoeden, integratie, normen en waarden over maatschappelijke organisaties.”* Voor de wethouders betekent dit ook dat ze niet verder willen gaan op de weg van de schaalvergroting in de zorg en het onderwijs. Een veranderbare samenleving wordt door een aantal wethouders als metafoor gebruikt voor de PvdA-wethouder die kiest vanuit zijn sociaaldemocratische wortels, die het opkomen voor de onderdrukten en collectiviteit nog steeds hoog in het vaandel heeft staan. De relatie met burgers is belangrijk voor de PvdA-wethouder. Natuurlijk als kiezers, maar vooral ook om eigen initiatieven van bewoners te stimuleren: *“Als je echt die kracht uit de samenleving wilt halen moet je veel beter in staat zijn om aan te sluiten bij de initiatieven van burgers.”* PvdA-wethouders geven allemaal aan solidariteit na te streven in de samenleving, een eerlijke verdeling van hulpmiddelen. Wethouders zien zich voor de opgave geplaatst om bewoners kansen te geven hun talenten te benutten in en door de samenleving.

Een aantal van de PvdA-wethouders geeft aan dat zij, in vergelijking met wethouders van andere partijen meer kijken naar de samenhang in dossiers. Zij kijken niet alleen naar de positie van de burger als afnemer van bijvoorbeeld Wmo-diensten maar ook naar burgers in de rol van werknemer, bijvoorbeeld als huishoudelijke hulp. Ook andere verbanden worden eerder door PvdA'ers gelegd, bijvoorbeeld tussen dossiers, tussen de verschillende beleidsterreinen, met het ontschotten van budgetten, het zoeken van slimme oplossingen of heel specifiek bij het bedenken van nieuwe vervoersconcepten.

Hoe een wethouder functioneert wordt in belangrijke mate door de persoon zelf ingevuld. *“Als de PvdA het verschil kan maken is dat ook heel vaak gekoppeld aan de individuele kwaliteit van wethouders. Iemand die authentiek is en goed valt...daar zouden wij als geheel wel meer van kunnen profiteren.”* Vanuit de partij is er geen spoorboekje welke route je moet nemen en welke wissels je beter over kunt slaan. Elke wethouder neemt en heeft daarin zijn eigen verantwoordelijkheid. Dit doe je in een krachtenveld waarin andere spelers in meer of mindere mate dominant kunnen zijn. De coalitie waarin je functioneert kan je meer of minder ruimte bieden voor een eigen profiel en een eigen aanpak. De vorm die het dualisme in jouw gemeente heeft gekregen kan bepalen of je vooral met of tegen je eigen fractie strijdt. Ook de relatie met de (lokale) pers kan een belangrijke schakel zijn in de beeldvorming over jou.

De invloed van het regeringsbeleid is zeker in deze periode van grote invloed op de keuzes die er lokaal mogelijk zijn. Ondanks het feit dat omstandigheden per situatie verschillend kunnen zijn, is het belangrijk om als PvdA'er herkenbaar te zijn, om je te onderscheiden van wethouders van andere partijen. Contact met burgers, het maatschappelijk middenveld en het bedrijfsleven is daarvoor belangrijk, maar gedreven worden door onze sociaaldemocratische waarden zoals gelijke kansen is misschien nog belangrijker om als wethouder onderscheidend te kunnen zijn. *“We accepteren niet dat kinderen minder presteren dan ze op basis van hun capaciteiten zouden kunnen, omdat ze in bepaalde buurten opgroeien. Dat is de kern voor mij als PvdA-wethouder. Op lokaal niveau moet je soms dingen corrigeren daar waar landelijk beleid niet effectief of uitvoerbaar is. Door je onderwijsbeleid kun je ervoor zorgen dat de kloof minder groot wordt.”* *“Wij moeten ervoor zorgen dat iedereen mee kan doen, we moeten zorgen voor stijging op de participatieladder.”* Slechts een enkeling is er niet van overtuigd dat je lokaal het verschil kunt maken: *“Op lokaal niveau zijn er weinig issues waarin je je kunt onderscheiden als socialistische wethouder.”*

Andere wethouders zoeken onze eigenheid juist in de vernieuwing van oude idealen en de zorg voor de sociaal zwakkeren in de huidige tijd. *“Wij moeten zorgen voor de zwakkeren. Niet door te pampieren maar op een nieuwe manier. Kijken naar wat ze (nog) wel kunnen, wat de eigen kracht van mensen is.”*

Wethouders hebben behoefte aan een visie. Deze behoefte aan visie geldt niet alleen voor de maatschappij als geheel, maar ook op deelterreinen zoals de woningmarkt: *“Voor het probleem van de woningmarkt zal er op rijksniveau een visie moeten komen. We moeten iets doen met de hypotheekrente en in de huurmarkt, zodat we lokaal pragmatische oplossingen kunnen bedenken.”*

Wethouders zoeken hun ideologische houvast ook in motto's. In de gesprekken zijn we meerdere varianten tegengekomen van het idee van de 'triple p': *“Ik werk vanuit de gedachte van de triple p, preventie, participatie en perspectief, om zo te werken aan empowerment.”* De triple p wordt ook gebruikt voor: Praktische Progressieve Politiek. *“Praktische progressieve politiek zonder blabla. Wijkaanpak, onderwijs en sport. Sport is onderdeel van de emancipatiefabriek. PPP is het verhaal van de sociale stijging. Daar hebben lokale politici een rol in, daar zitten belangrijke elementen van het wethouderssocialisme in.”*

3.3 Risico's

Onze wethouders zijn over het algemeen bevlogen mensen, mensen met idealen. De één kan hier beter uitdrukking aan geven dan de ander. Deze idealen komen niet altijd over, gelet ook op de opmerkingen over ons imago als regentesk, of je wel of niet het verschil kunt maken op lokaal niveau en of je je kunt onderscheiden ten opzichte van wethouders van andere partijen. Daarbij is de relatie gelegd met de persoon van de wethouder, in welke coalitie je opereert en de bezuinigingen die een grote rol spelen. Maar er spelen ook andere factoren mee.

“Wethouder zijn is best een eenzame positie, je bent van iedereen en je bent van niemand. En dankzij het dualisme hebben we geen oppositie nodig, want we hebben onszelf. Het is schrikbarend hoeveel wethouders ermee ophouden, daarom moet je er wel over nadenken hoe je zorgt dat de continuïteit wordt gewaarborgd. Niet iedereen is toegerust op deze taak.” In de vorige periode haalden slechts drie van de vier wethouders het einde van hun termijn. Met andere woorden 25% moest vroegtijdig vertrekken. Een verschijnsel dat alle partijen treft. Van de 21 wethouders die geïnterviewd zijn in 2011, zijn er drie vertrokken (één uit eigen

keuze), één staat op het punt te vertrekken en één wethouder is van gemeente veranderd.

De eenzaamheid van die ene wethouder die in een brede coalitie zit waarin ook de huidige regeringspartijen vertegenwoordigd zijn is soms erg groot. Juist deze groep geeft aan weinig ruimte te zien voor het activistische profiel van de PvdA-wethouder.

Voor een wethouder is de relatie met het ambtelijk apparaat belangrijk. Ben je als wethouder voor je succes afhankelijk van de ideeën die uit de ambtelijke organisatie komen of in staat deze ideeën zelf te genereren? *“De wethouder moet een creatief persoon zijn, vooral binnen de portefeuille Werk en Inkomen en de Wmo hoor je op dit moment veel geklaag ... maar wat je binnen die portefeuilles kunt doen en wat wij de afgelopen jaren hebben gedaan. Dat is niet uit het ambtelijk apparaat gekomen, maar echt vanuit de bestuurlijke kant. Want de grote schutting, de ambtelijke organisatie, is bijna niet te slopen, dus je moet het als bestuurder zelf voor elkaar zien te krijgen.”*

Als wethouder moet je door diensten heen kunnen en durven werken, over schotten heen kijken, door schotten heen breken en tegen adviezen in kunnen gaan. *“Van ambtenaren wordt loyaliteit verwacht, maar het is nog prettiger wanneer je mensen om je heen hebt die het gevoel hebben: verdomd, de wethouder gaat er helemaal voor en weet ons ook nog enthousiast te maken, dus wij gaan ook een tandje harder.”*

Vooral de wethouders in hun eerste periode geven aan op weerstand tegen hun ideeën te stuiten in de ambtelijke organisatie: *“Hoe vaak ik de eerste maanden niet gewaarschuwd ben om dingen niet te doen en geen contacten aan te gaan. In je eigen omgeving, binnen je eigen stadhuis kunnen mensen rondlopen die tot de 'voorzichtigen' behoren en die zeggen.... dit moet je helemaal niet willen als wethouder. Want straks hebben ze je in hun greep en dan kun je niet meer terug. In zulke gevallen moet je juist doorgaan. Het is heel belangrijk om goede mensen in je omgeving te hebben die je kritisch houden en kritisch naar jou durven te zijn. Je moet je niet omringen met ja-knikkers.”*

De geïnterviewde wethouders geven aan dat het gevaar dreigt dat het wethouderschap steeds meer een onderdeel van de bureaucratie wordt: *“Wetten en praktische bezwaren staan altijd in de weg.”* Het wordt dan ook belangrijk gevonden dat je zelf gaat over je agenda, dat je tijd vrij blijft houden voor werkbezoeken, dat je contacten aangaat met de burger, zorgt dat je je niet laat meeslepen in vastgeroeste ideeën en je eigen onafhankelijkheid als wethouder ten opzichte van de ambtelijke organisatie blijft bewaken. Dit geldt ook achter de collegeduren. *“Vanuit mijn*

eigen politieke gevoel en verantwoordelijkheid bemoei ik me ook met de portefeuilles van de anderen. Juist wethouders die erg zakelijk in hun rol zitten hebben de neiging zich te beperken tot hun eigen portefeuille en zullen zeggen: "Daar ga ik niet over"."

3.4 Eigen stijl van besturen

Hoe zien onze wethouders zichzelf? *"Spring in de bres, sta ergens voor, durf te confronteren, wees aanklambaar, wees herkenbaar, heb aandacht voor de kleine verhalen, ook spreekuren niet alleen bij je zelf maar ook bij de mensen thuis."* Zijn alle wethouders daartoe in staat? Hoe schetsen zij zelf hun eigen bestuursstijl en hoe denken zij dat ze door de ander (kiezer, collega-bestuurder, raadsleden) worden gezien?

PvdA-wethouders hebben een opvallend positief zelfbeeld. Kritische opmerkingen en verwijzingen naar regenteske wethouders gaan per definitie over anderen. Slechts een enkeling noemt zichzelf bestuurder. Is dat een logisch gevolg van de groep waarmee we gesproken hebben? De selectie van wethouders voor de interviews en de ronde tafelgesprekken is deels willekeurig en deels op basis van een verdeling over de grootte van gemeenten.

Voorop staat dat een politicus op zijn of haar eigen kunnen mag vertrouwen en overtuigd moet zijn van de eigen kwaliteiten. Niemand heeft wat aan een weifelende wethouder. Zelfreflectie hoort ook bij de kwaliteiten die je nodig hebt als wethouder en die je in staat stelt om nog beter te worden. Empathie heb je nodig om je te kunnen verplaatsen in je omgeving en in de kiezer.

Onze wethouders beschrijven hun stijl van besturen met de volgende woorden:

- Creatief in het bedenken van oplossingen, actiegericht, toegankelijk, samenwerkinggericht, wars van bureaucratie, eigenwijs;
- Een combinatie van inspiratie, lef en een tikje moralisme, beloven en waarmaken, eerlijk en integer;
- Activistisch gekoppeld aan nabijheid en verantwoordelijkheid nemen;
- Aanspreekbaar, aanklambaar, niet regentesk, wel de discussie aangaan, praten, verbinden, een PvdA-gezicht;
- Staan voor je portefeuille, vasthoudend in standpunten, en collegiaal;
- Gepassioneerd, enthousiast, open, transparant, maar soms nog niet helemaal de mores kennende;
- Daadkrachtig, betrouwbaar, sociaal bestuurder, iemand die tussen de mensen staat;

- Streng maar rechtvaardig, sociaal, betrokken;
- Een beetje dominant, wel aardig, een polderaar;
- Een geamuseerd bestuurder, pragmatisch;
- Gedegen bestuurder, iemand die niet over één nacht ijs gaat. Verbinder, netwerker, geen machtspoliticus, gedreven, behoorlijk politiek, tikkeltje solistisch.

'Aanspreekbaarheid' en 'herkenbaarheid' zijn de begrippen die in alle gesprekken het meest zijn gebruikt om aan te geven wat onze wethouders vinden dat er van hen en andere PvdA-wethouders verwacht mag worden. Aanspreekbaar en herkenbaar als sociaaldemocraat, als PvdA'er en als het belangrijkste gezicht van de PvdA op lokaal niveau. Aanspreekbaar ook in de zin van verantwoordelijkheid nemend, in contact staan met en reagerend op.

Maar hoe herkenbaar en aanspreekbaar zijn we in de praktijk? Waar het voor de één belangrijk is om een wekelijks spreekuur te houden en op die wijze een aantal burgers te helpen, heeft een ander het over 24 uur per dag in contact staan met kiezers door gebruik te maken van allerlei vormen van social media. Het idee van de wethouder die je moet kunnen bellen, lijkt alweer achterhaald en werd nog maar één keer genoemd als belangrijk.

Maar hoe zit het in de praktijk met de herkenbaarheid? Als alle PvdA-wethouders zo herkenbaar en aanspreekbaar zouden zijn waarom zien de burgers dat vaak anders en waarom kleeft dat regentenidee dan zo aan ons?

Het CLB kan niet meten of beoordelen in hoeverre PvdA-wethouders echt aanspreekbaar zijn. Wat we wél hebben gedaan is kijken in hoeverre PvdA-wethouders herkenbaar en vindbaar zijn als PvdA'er op lokaal niveau voor een willekeurige burger. Daarvoor is er via gemeentelijke websites gekeken in hoeverre onze wethouders direct herkenbaar zijn als PvdA'er en in hoeverre zij bereikbaar zijn met een mailadres of telefonische gegevens.

Deze resultaten zijn teleurstellend. Eén op de vijf PvdA-wethouders is niet direct herkenbaar als PvdA'er op de gemeentelijke site. De bereikbaarheid is vaak niet op orde.

Samengevat zien deze resultaten er als volgt uit:

<p>21,5% van de wethouders heeft geen PvdA-aanduiding 80,6% heeft geen direct nummer 46,3% wethouders heeft geen direct emailadres</p>
--

In deze resultaten hebben we nog een onderscheid gemaakt tussen grote en kleine gemeenten. De PvdA wordt immers vaak verondersteld dominant te zijn in de grote steden, maar zijn ze dan ook herkenbaarder in de grote steden als PvdA'er? (hierbij is de grens gelegd op 100.000+ steden).

Grootte	Aantal gemeenten	Aantal wethouders	Percentage wethouders herkenbaar	Percentage wethouders onherkenbaar
1 (<3.001)	3	0		
2 (3.001-6.000)	6	2	100%	
3 (6.001-10.000)	30	9	77,8%	22,2%
4 (10.001-15.000)	63	24	62,5%	37,5%
5 (15.001-20.000)	58	28	64,3%	35,7%
6 (20.001-25.000)	52	22	77,3	22,7%
7 (25.001-30.000)	52	20	70%	30%
8 (30.001-35.000)	29	19	94,7%	5,3% (=1)
9 (35.001-40.000)	21	13	84,6%	15,4%
10 (40.001-45.000)	20	15	80%	20%
11 (45.001-50.000)	15	10	90%	10%
12 (50.001-60.000)	12	11	90,9%	9,1% (=1)
13 (60.001-70.000)	9	6	83,3%	16,7% (=1)
14 (70.001-80.000)	11	12	100%	0%
15 (80.001-100.000)	14	12	83,3%	16,7%
16 (100.001-200.000)	18	22	86,4%	13,6%
17 (>200.000)	7	17	64,7%	35,3%

In de allerkleinste gemeenten is de herkenbaarheid het beste op orde. In de zeven grootste gemeenten en de gemeenten met 10-15.000 inwoners het slechtste. Hierbij moet meegenomen worden dat we in de grote gemeenten vaak meerdere wethouders hebben. Als één van deze wethouders geen PvdA-aanduiding heeft, zullen de andere wethouders dit ook niet hebben. In de kleinere gemeenten is er vaak één wethouder van de PvdA. Hierdoor is er bij iedere wethouder 50% kans dat er een PvdA-aanduiding is. Deze resultaten kunnen daarom een enigszins vertekend beeld geven.

4. Opleiding en scholing

Wethouder zijn is een geweldige functie vinden alle geïnterviewden, maar het is niet een eenvoudige functie. Soms eenzaam, altijd in een dynamische omgeving met verschillende belangen en belangengroepen. Als wethouder heb je een directe relatie met de ambtenaren en belangrijke spelers in de lokale praktijk doen voortdurend een beroep op je, variërend van de voetbalvereniging tot grote bouwondernemingen. Het ene moment ben je aan het voorlezen in het kader van de voor- en vroegschoolse educatie, een ander moment ben je aan het onderhandelen over de vestiging van een HBO-opleiding. En dat alles zonder dat er specifieke opleidingseisen zijn voor wethouders. *“Misschien word je alleen op populariteit gekozen. Er worden namelijk geen eisen gesteld aan de achtergrond en kennis die je hebt.”* Gewaarschuwd wordt dat niet iedereen wethouder zou moeten kunnen worden: *“Je hebt in het lokale bestuur meer stabiliteit nodig, meer collectief geheugen en ook een strengere selectie. Omdat de spoeling dun is denkt iedereen ... hé dat lijkt me ook interessant en dan krijg je van die baantjesjagers. Het is wel goed dat de toestroom groter wordt, maar dan moet de selectie ook strenger.”* Je moet kunnen beschikken over vele vaardigheden: verbinden, luisteren, oplossen, omgaan met de pers, debatteren, bruggen bouwen, duidelijk zijn, kunnen vernieuwen enz. Zeker in het begin kan het wethouderschap erg lastig zijn: *“Als wethouder word je heel slecht ingewerkt. Ik was mezelf kwijt. Ik vroeg me af: waar sta ik dan, waar ben ik? Waar ligt mijn kracht?”*

Meerdere wethouders geven aan dat er naast de mooie kanten ook minder mooie kanten zijn aan het wethouderschap. Zij geven aan juist op die punten elkaar, andere PvdA-wethouders, nodig te hebben, voor inhoudelijke inspiratie en motivatie. Een wethoudersprofiel moet volgens hen niet te protocollair worden, maar met het profiel moet wel voorkomen kunnen worden *“dat we steile regenten, die bang zijn voor burgers, onze wethouders laten zijn.”*

Veel van de wethouders die we gesproken hebben geven aan dat onze partij te vrijblijvend is waar het gaat om scholing. Zij vinden dat er meer te halen is uit het gegeven dat we een partij zijn met leden. De kennis van onze leden kan beter worden gedeeld om onze problemen en opgaven scherp te krijgen. De scholing van wethouders zou verplicht moeten zijn, met name voor beoogd wethouderkandidaten. Deze kandidaten de mogelijkheid geven om zelf te kunnen reflecteren of zij die activistische PvdA-wethouder kunnen zijn. Voor zittende wethouders zouden de intervisiegroepen verplicht moeten zijn. Niet alleen om kennis te delen

en elkaar te ondersteunen maar juist om met elkaar door te kunnen praten over het PvdA-gehalte in je werkzaamheden als wethouder.

Dat we er niet in slagen om kennis te delen en elkaar te inspireren, wordt door bijna iedereen aangegeven. *“Je moet elkaar zoeken binnen de PvdA. Mijn voorgangers gingen naar geen enkele partijbijeenkomst. Je kunt blijkbaar gewoon je eigen ding doen en dan word je over vier jaar misschien weer wethouder. Dit is niet goed. Je moet als PvdA wel je wethouders blijven voeden, zodat we ons blijven onderscheiden.”* Vaak werd aangegeven dat we te weinig weten waar andere wethouders mee bezig zijn: *“best practices moeten we binnen onze partij veel beter toegankelijk maken.”* Maar de hand werd ook in eigen boezem gestoken: *“Er moeten meer politieke initiatieven zijn van wethouders zelf. Wethouders moeten zich meer profileren als politieke macht in en buiten de PvdA. Niet bang zijn voor discussies. Er is collegiaal bestuur maar we zijn ook politicus.”*

4.1 Inspiratiebronnen

Wethouders halen hun inspiratiebronnen uit de eigen gemeente en uit de mensen in de gemeente. Door het wethouderschap zijn zij in staat op te komen voor mensen die het moeilijk hebben en kunnen ze van betekenis zijn voor de stad of gemeente en de mensen.

Onze idealen: staan voor gelijke kansen en spreiding van kennis, macht en inkomen, inspireren ons. Politici uit het verleden en een enkele politicus uit het heden zijn inspiratiebronnen. Vaak werden De Miranda en Wibaut genoemd als voorbeeld, nog vaker Drees en Den Uyl. Een enkele keer werden Jan Schaefer, Lodewijk Asscher (wethouder Amsterdam), Rinda den Besten (wethouder Utrecht), Bert Otten (landelijk bestuurslid PvdA) en Otwin van Dijk (wethouder Doetinchem) genoemd, maar vooral werd er lang gezocht naar het antwoord op deze vraag.

4.2 Samenvatting en aanbevelingen

Wat drijft en bindt onze wethouders, waarin onderscheiden de PvdA-wethouders zich van andere partijen, is er sprake van een revival van het wethouderssocialisme?

- *Oude idealen blijven actueel*

Gelijke kansen, solidariteit, de sterkste schouders dragen de zwaarste lasten, spreiding van kennis, macht en inkomen, iedereen telt mee, samen werkt enz. zijn nog steeds de dromen van en inspiratiebronnen voor PvdA-wethouders. Blijf deze ‘oude’ idealen koesteren.

- *Onderscheidend zijn is lastig*

In de gesprekken is gebleken dat het moeilijk is voor wethouders om aan te geven waarin zij zich onderscheiden van andere wethouders. Ook wethouders van andere partijen willen het beste doen voor de inwoners van hun gemeente. Het samenlevingsbeeld en mensbeeld van onze wethouders onderscheidt zich op een aantal punten. Wij hechten meer waarde aan collectiviteit, wij vertrouwen op de kracht van burgers maar ook op de vangnetfunctie van de overheid. Wij laten mensen niet in de kou staan.

- *Verheffen nieuwe stijl*

Het wethouderssocialisme in de vorm van grote projecten en de stijging van grote groepen op de sociale ladder is niet meer aan de orde zoals tijdens het interbellum. De verheffingsgedachte is nog steeds actueel onder onze wethouders maar op een ander manier en op een andere schaal. Gelijke kansen in het onderwijs zijn echter voor iedereen hét uitgangspunt, net als de wens ook daadwerkelijk invloed te hebben binnen dat onderwijs in relatie tot de kwaliteit.

De samenleving is geïndividualiseerd, maar niet voor iedereen zijn er dezelfde kansen tot ontplooiing. Onze wethouders vechten voor wat eerlijk en rechtvaardig is.

Het wethouderssocialisme in 2012 is vooral een socialisme van verbinden; *bonding en bridging* (binden en verbinden) zoals door Putnam⁷ is beschreven. Of zoals Asscher zegt: *“Recht je rug, spreid je vleugels en vraag hulp als je dat nodig hebt”*⁸. Daar gaat verheffen in 2012 om. Daarin is het belangrijk dat burgers kunnen beschikken over eigen netwerken waardoor zij in de samenleving kunnen participeren. Het blindelings er vanuit gaan dat iedereen over deze netwerken beschikt past niet bij het wethouderssocialisme.

Netwerken staan niet op zichzelf. Onze wethouders zien het als hun opgave om verbindingen in de samenleving te ontwikkelen en toegankelijk te maken. Sociale stijging voor die groepen die op kwetsbare posities zitten blijft een doel van onze wethouders.

- *Activisme versus bruggen bouwen*

De activistische wethouder die op de barricaden het onrecht in de samen-

7. Putnam, R. (2000). *Bowling alone: the collapse and revival of American community*. New York: Simon & Schuster.

8. Asscher, L. (2010). *De onzichtbare bouwput, Modern Sociaal Activisme*, twaalfde Wibautlezing CLB.

leving bestrijdt zijn we niet veel tegengekomen. Dit heeft vooral met de barricaden te maken. Veel wethouders zijn op andere manieren activistisch, bijvoorbeeld door buiten de regels om te werken wanneer deze in de weg staan, niet te doen wat Den Haag voorschrijft, asielgezinnen niet op straat te zetten enz. Het activisme zit ook in de relatie met de burger, het in gesprek gaan, luisteren (maar niet klakkeloos doen wat er wordt gevraagd) en het activeren van burgers om zelf aan de slag te gaan. Bruggen bouwen is dé kwaliteit van onze wethouders en heeft een directe relatie met het verbinden in de samenleving en het verknopen van netwerken.

Onze wethouders komen ook op voor nieuwe groepen in de samenleving zoals Midden- en Oost-Europeanen. Aan de ene kant door inburgeren niet los te laten en grenzen te stellen aan gedrag en aan de andere kant door inspanningen die moeten voorkomen dat deze groep verder wordt uitgebuit op de arbeidsmarkt, via beloningen en de woonarrangementen door hun werkgevers.

- *Decentralisatie van de verzorgingsstaat*

De decentralisatie van taken van de rijksoverheid naar de lokale overheid speelt vooral in het sociale domein. De bezuinigingen en beperkingen in beleidsvrijheid zijn op dit moment de grootste zorgpunten van de wethouders. Blijft het mogelijk om zelf beleid te ontwikkelen of wordt de lokale overheid de uitvoeringsorganisatie van het rijk. En welke mogelijkheden heeft de wethouder in dat laatste geval om een eigen gezicht te houden en zich te blijven inzetten voor verbinden en verheffen.

- *Scholing, zelfreflectie en zelfbeeld*

De PvdA-wethouder is hét gezicht van de PvdA op lokaal niveau. Daarbij hoort de wethouder die actief is in de vereniging, die regelmatig aanwezig is bij ledenbijeenkomsten, die zichtbaar is in zijn gemeente, die vindbaar en aanspreekbaar is. De partij schoolt de wethouders in de waarden van de sociaaldemocratie, de geschiedenis en beginselen en de wethouder kan deze vertalen in zijn handelen binnen het hier en nu. De wethouder heeft regelmatige contacten met andere wethouders in partijverband om ideeën en ervaringen uit te wisselen, van elkaar te leren en elkaar te ondersteunen; ook bij het ontwikkelen van een helder profiel voor de PvdA-wethouder.

Op basis van zijn ervaringen is de wethouder van nature een scout binnen de lokale samenleving naar nieuwe leden, politiek talent en talent voor de vereniging. Door de contacten met inwoners heeft de wethouder hier zicht op en scout hij voortdurend mogelijke opvolgers.

PvdA-wethouders zijn niet meer de regenten van weleer. De dynamiek van de samenleving en in de politiek vraagt niet meer om de bestuurder die vanuit het stadhuis de stad bestiert, maar om de wethouder die contact heeft met inwoners, organisaties, het bedrijfsleven, sport enz. Een wethouder die middenin de samenleving staat en daarbinnen weet te verbinden. De wethouder is lokaal verankerd. Dit betekent niet dat hij nooit van buiten mag komen, maar wel dat de wethouder die van buiten is gekomen een extra inspanning heeft te doen om de lokale samenleving en lokale partij-afdeling heel goed te leren kennen en zich eigen te maken.

De PvdA-wethouder is vooral partijpoliticus. Vanuit de sociaaldemocratische beginselen is hij in zijn handelen en opstelling altijd herkenbaar aan zijn authentieke PvdA-geluid, gebaseerd op onze klassieke idealen, maar vertaald in een eigentijds idioom. De tendens om de functie van wethouder te depolitiseren en steeds verder los te maken van partijpolitiek wordt door ons als een verkeerde ontwikkeling gezien. Het moet niet mogelijk zijn dat een PvdA'er niet op voordracht van de PvdA-fractie in het college zit.

Het wethouderschap is een tijdelijke functie. Maximaal twee termijnen geldt daarbij als ideaal. Wethouders van de PvdA kleven niet aan het pluche en zijn zich er altijd van bewust dat het een tijdelijk bestaan is. Dat heeft gevolgen voor het lokale debat over het lijsttrekkerschap bij de gemeenteraadsverkiezingen. In deze discussie zal de tijdelijkheid van het wethouderschap een rol moeten spelen. Als de wethouder aan het einde van zijn maximale zittingstermijn is, zal het lijsttrekkerschap minder voor de hand liggen. Aan de andere kant is het verstandig om in de verkiezingen de naamsbekendheid van de wethouder uit te buiten.

De wethoudersprocedure bij de verkiezingen dient hier op te worden aangepast. In de procedure zal de binding met de vereniging duidelijker naar voren moeten komen en zal er minder nadruk moeten worden gelegd op de bestuurlijke kwaliteiten. Zoals het CLB ook in eerder adviezen heeft geschreven is de depolitisering van het wethouderschap een ontwikkeling waar wij ons verre van moeten houden. Als wethouder ben je er voor alle inwoners van je stad of gemeente. Je bent echter niet partijloos en zeker niet politiek neutraal. De fractie van de PvdA heeft je voorgedragen om namens de partij wethouder te zijn en het eerste gezicht van de partij te worden. Juist deze rol vraagt dat de wethouder zich kan onderscheiden van wethouders van andere partijen. Burgers moeten via jou kunnen weten waarom ze op de PvdA zouden moeten stemmen.

De PvdA-wethouder is een bevlogen partijpoliticus, in contact met zijn omgeving en de mensen.

Kenmerken van de stijl van besturen zijn:

- Activistisch en strijdbaar, eigenwijs en creatief;
- Open, benaderbaar en in contact;
- Idealistisch en bevlogen;
- Toont verbindend leiderschap;
- Geeft ruimte aan initiatieven vanuit de samenleving;
- Maakt gebruik van horizontale vormen van sturing;
- Werkt vanuit sociaaldemocratische idealen;
- 'Daar ga ik niet over' komt niet in zijn idioom voor;
- Heeft zelfreflectie;
- Herkenbaar en vindbaar als PvdA'er.

Voor de PvdA-wethouder zijn er ook verplichtingen. De erecode en interne bereidverklaring worden onderschreven en uitgedragen. Nieuwe wethouders worden verplicht deel te nemen aan scholingsactiviteiten vanuit de PvdA die specifiek voor hun worden georganiseerd zoals de wethoudersleergang, de intervisiegroepen en de CLB-bijeenkomsten.

Bijlagen

1. Methode van onderzoek
2. Profiel PvdA-wethouder

Bijlage 1

Methode van het onderzoek

De PvdA had in januari 2010 243 wethouders. Van deze 243 wethouders zijn er 13 actief in de grote steden (G5), 40 in de middelgrote steden (G38 minus de G5) en 190 in de overige gemeenten.

Met een groep van 21 wethouders zijn interviews afgenomen. Met drie groepen wethouders zijn ronde tafelgesprekken georganiseerd op basis van de bevindingen vanuit de eerste gespreksronde. Deze groepen bestonden zowel uit wethouders die in een eerder stadium zijn geïnterviewd, als ook uit wethouders die nog niet eerder waren benaderd. De wethouders die deel hebben genomen aan de ronde tafelgesprekken zijn aselekt gekozen.

De selectieprocedure van de wethouders die zijn geïnterviewd vond plaats op basis van de grootte van de gemeente en de bereikbaarheid met het openbaar vervoer. Om een evenwichtig beeld te krijgen bij dit onderzoek zijn er drie wethouders geïnterviewd die afkomstig zijn uit een G4 gemeente, zeven wethouders uit een gemeente met meer dan 100.000 inwoners en elf wethouders afkomstig uit een gemeente met minder dan 100.000 inwoners.

De individuele interviews zijn gehouden door Toon van Gent, stagiair van de master-opleiding Politiek en Parlement aan de Radboud universiteit Nijmegen. Het CLB heeft een introductiebrief (ondertekening Bert Otten, Jacqueline Kalk) verzorgd met daarbij het verzoek tot medewerking aan het onderzoek en de eerste planning van de gesprekken.

Bijlage 2

Profiel PvdA-wethouder

Handelen vanuit de idealen

De gemeente staat het dichtst bij de burger. Juist als eerste overheid kunnen onze politici het beste vorm en inhoud geven aan onze idealen zoals gelijke kansen, verheffing, het recht op een fatsoenlijk bestaan en ondersteuning voor de zwakkeren. Samen met de idealen van solidariteit, vrijheid, democratie, rechtvaardigheid en duurzaamheid zijn dit de idealen van de sociaaldemocratie. Voor de Partij van de Arbeid staat daarbij het recht op een fatsoenlijk bestaan centraal. Een bestaan dat een volwaardige participatie in de maatschappij mogelijk maakt, met ruimte voor wie wil en respect voor wie niet kan.

De idealen van de PvdA zijn onder andere gericht op werk, meedoen en eerlijk delen. Dit is de weg die leidt naar een sterk en sociaal Nederland.

Wie zoekt de PvdA

De PvdA zoekt mensen die volop in het leven staan, actief aan de maatschappij deelnemen en zich strijdbaar en met overtuiging willen inzetten voor de samenleving en het sociaaldemocratische gedachtegoed. Het bereiken van de idealen begint voor een PvdA-wethouder met een gezonde en ambitieuze motivatie, met een realistische kijk op de maatschappij en een visie op de toekomst.

De PvdA zoekt mensen die het maximale eruit willen en kunnen halen voor de samenleving waarin aandacht en zorg bestaat voor de mensen die het minder hebben. Deze houding vertaalt zich in de resultaten bij onderhandelingen, debatten en presentaties. De burgers herkennen de PvdA als partij die opkomt en durft te strijden voor het bereiken van haar idealen.

De PvdA zoekt mensen die communicatief vaardig zijn op alle disciplines van het volksvertegenwoordiger- of bestuurderschap. Dit zijn mensen die het sociaaldemocratische gedachtegoed overtuigend, aansprekend en in begrijpelijke taal voor het voetlicht kunnen brengen. De PvdA-

wethouder doet dit niet alleen vanuit het gemeentehuis maar vooral in contact met burgers. De PvdA-wethouder maakt gebruik van social media, heeft de kwaliteiten om met veel overtuiging en deskundigheid de media te woord te staan in voor iedereen begrijpelijke taal, heeft een gezonde dosis relativering en humor, kan op de werkvloer werknemers te woord staan over gevolgen van genomen besluiten en kan op straat in gesprek gaan met de kiezer.

Wethouder: gevarieerde functie

Als wethouder krijg je te maken met het politiek-bestuurlijke krachtenveld. De spelers variëren van de ambtelijke organisatie tot individuele burgers, van gemeenteraad tot maatschappelijke organisatie en van bedrijfsleven tot provinciale en landelijke overheid. Als wethouder geef je sturing aan de ambtelijke organisatie, leg je verantwoording af in de raad, onderhandel je in de coalitie, lig je onder een vergrootglas bij de media, neem je beslissingen op strategisch niveau, toon je je betrokkenheid bij de maatschappij en ga je in gesprek met de mensen in de wijken over gemeentelijke zaken die hen aangaan. Het wethouderschap vraagt daarom nogal wat van je en is lang niet iedereen gegeven. Om het wethouderschap goed uit te oefenen zul je gedreven moeten zijn de sociaal democratische waarden uit te dragen. Je persoonlijkheid en je vaardigheden zijn belangrijk. Als wethouder ben je betrokken bij de vereniging en je bewust van je gezichtsbepalende rol voor de vereniging op lokaal niveau. In het politieke debat in de afdeling heb je een voortrekkersrol. Als wethouder ben je zichtbaar en herkenbaar bij publieksgerichte activiteiten zoals canvassen en campagne voeren. Daarnaast sta je in direct contact met de leden van de afdeling.

Als wethouder ben je je bewust van de tijdelijkheid van de functie. Er moet altijd ruimte zijn voor vernieuwing maar talent en ervaring weegt (net als bewezen kwaliteit) mee. Ervaring met het bedrijven van politiek is vanuit de PvdA opgedaan. Zonder de nodige ervaring met het bedrijven van politiek wordt het moeilijk je staande te houden.

Betrokken en benaderbaar

Je moet actief contact onderhouden met alle lagen uit de samenleving en open staan voor signalen. Je moet actief contacten leggen met organisaties, specialisten en belanghebbenden op hun portefeuillegebied, empathie vertonen en burgers betrekken bij de besluitvorming. Verbinden en doorpakken zijn je kernkwaliteiten. Je kunt bruggen bouwen als dat

nodig is, maar verliest jouw eigen inzet niet uit het oog en kunt dus ook goed onderhandelen. Je werkt aan een consistente en duurzame relatie met de inwoners van de gemeente. In samenspraak met hen werk je aan de toekomst van de gemeente. Je bent zowel formeel als informeel betrokken en benaderbaar voor de inwoners van de gemeente.

Inhoudelijke kennis op specifiek beleidsterrein

Bij voorkeur zoeken we mensen met inhoudelijke kennis op één of meerdere beleidsterreinen. Indien je deze kennis niet hebt moet je in staat zijn je snel in te werken in jouw beleidsterrein. Over het algemeen dien je over een hbo/academisch werk- en denkniveau te beschikken.

Media en communicatie

Je moet goed met (social) media overweg kunnen en mediastrategisch inzicht hebben: je moet kunnen inschatten welke zaken voor de media interessant zijn of kunnen worden en neemt zelf initiatief om je te profileren als PvdA'er. Je kunt je eigen gewenste imago neerzetten in de media. Je brengt je standpunten overtuigend en aansprekend voor het voetlicht. Je kunt goed communiceren met burgers en relevante politieke actoren op zowel lokaal, provinciaal en landelijk niveau. Je moet op jouw terrein kunnen inspireren en motiveren om zo draagvlak voor je beleid te creëren onder de bevolking, uitvoerders en politici. Je moet dus ook goed hun verhaal voor het voetlicht brengen in zaaltjes en in de media en in staat zijn om losse zaken terug te koppelen naar jouw visie. Je moet bereid en in staat zijn om helder en open verantwoording af te leggen aan raad, partij en burgers.

Analytisch, strategisch en visie

Je moet in staat zijn om analyses te maken van signalen die je oppikt en dit kunnen vertalen naar politiek handelen. Dat geldt ook voor zaken die buiten jouw portefeuillegebied liggen. Je moet strategisch inzicht hebben: je kunt inschatten wat de gevolgen van jouw handelen zijn en signaleert tijdig de risico's van zaken die op jouw gebied spelen. Je bent ook bereid kritisch naar jezelf te kijken en hebt incasseringsvermogen. Dat betekent dat je goed kunt communiceren, leiderschap toont, en soms bereid bent om stevig in te grijpen. Je hebt een heldere visie, gebaseerd op het PvdA-verkiezingsprogramma en weet dit vertaald te krijgen in een

collegeprogramma. Je stelt jezelf aan het begin van jouw periode daarop gebaseerde doelen die je aan het eind van je periode gerealiseerd wilt hebben. Deze visie moet je, los van de actuele zaken die ongetwijfeld op je afkomen, gedurende jouw hele periode zichtbaar blijven maken. Je moet in staat zijn om op basis van jouw visie te inspireren en motiveren en zegt nooit 'daar ga ik niet over'.

Als PvdA-wethouder onderteken je de erecode en interne bereidverklaring. Je volgt de scholing vanuit de PvdA voor wethouders, neemt deel aan de CLB-bijeenkomsten op jouw terrein en neemt deel aan intervisie voor wethouders. Kennis delen binnen partijverband is voor jou vanzelfsprekend.

